

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2012. július 12.*

„2002/20/EK irányelv — Elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások — Engedélyezés — 13. cikk — Használati jogokért és létesítménytelepítési jogokért kivetett díjak”

A C-55/11., C-57/11. és C-58/11. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Tribunal Supremo (Spanyolország) a Bírósághoz 2011. február 7-én érkezett, 2010. október 28-i, 2010. október 29-i és 2010. november 3-i határozataival terjesztett elő az előtte

a **Vodafone España SA**

és

az **Ayuntamiento de Santa Amalia (C-55/11)**,

az **Ayuntamiento de Tudela (C-57/11)**,

valamint

a **France Telecom España SA**

és

az **Ayuntamiento de Torremayor (C-58/11)**

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader és E. Jarašiūnas (előadó) bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. január 18-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Vodafone España SA képviselőjében M. Muñoz de Juan, E. Gardeta González, J. Vitoria Gutiérrez és J. Buendía Sierra abogados,
- a France Telecom España SA képviselőjében E. Zamarriego Santiago, M. Muñoz de Juan és J. Buendía Sierra abogados,
- az Ayuntamiento de Tudela képviselőjében T. Quadra-Salcedo Fernández del Castillo és J. Zornoza Pérez abogados,
- a spanyol kormány képviselőjében M. Muñoz Pérez és S. Centeno Huerta, meghatalmazotti minőségben,
- a lengyel kormány képviselőjében M. Szpunar, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében G. Braun és F. Jimeno Fernández, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2012. március 22-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek az elektronikus hírközlő hálózatok és az elektronikus hírközlési szolgáltatások engedélyezéséről szóló, 2002. március 7-i 2002/20/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (engedélyezési irányelv) (HL 2002. L 108., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 337. o.) 13. cikkének értelmezésére irányulnak.
- 2 A kérelmeket az egyrészről a Vodafone España SA (a továbbiakban: Vodafone España) és az Ayuntamiento de Santa Amalia (C-55/11. sz. ügy), illetve az Ayuntamiento de Tudela (C-57/11. sz. ügy) között, valamint másrészről a France Telecom España SA (a továbbiakban: France Telecom España) és az Ayuntamiento de Torremayor (C-58/11. sz. ügy) között folyamatban lévő, három peres eljárásban terjesztették elő, amelyek tárgya a két társaságra önkormányzati tulajdonban álló területek magáncélú használata és különleges célú hasznosítása miatt kivetett díjak megfizetése volt.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A távközlési szolgáltatások terén az általános felhatalmazásokra és az egyedi engedélyekre vonatkozó közös szabályozási keretről szóló, 1997. április 10-i 97/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 117., 15. o.) 11. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok ügyelnek arra, hogy az engedélyezési eljárások során a vállalkozásokra kivetett díjak kizárólagosan azt a célt szolgálják, hogy fedezzék az egyedi engedélyek kibocsátásával, intézésével, ellenőrzésével és végrehajtásával kapcsolatos igazgatási költségeket. Az egyedi engedélyeket terhelő díjaknak arányosnak kell lenniük a szükséges munka mennyiségével, és azokat megfelelően és kellően részletes formában nyilvánosságra kell hozni annak érdekében, hogy az információk könnyen hozzáférhetőek legyenek.

(2) Az (1) bekezdés ellenére, szűkös erőforrások esetében a tagállamok felhatalmazhatják a nemzeti szabályozó hatóságokat, hogy díjat rójanak ki a célból, hogy figyelembe vegyék ezen erőforrás optimális használata biztosításának szükségességét. Ezen díjak megkülönböztetéstől mentesek, és különösen az innovatív szolgáltatások és a verseny fejlődésének előmozdítására irányulnak.”

4 A 97/13 irányelvet az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló, 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 108., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 349. o; a továbbiakban: keretirányelv) 26. cikke hatályon kívül helyezte.

5 A keretirányelv 11. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„A tagállamok gondoskodnak arról, hogy amikor valamely illetékes hatóság:

- köztulajdonban vagy magántulajdonban lévő ingatlanon, ilyen ingatlan felett vagy alatt létesítmény telepítésére vonatkozó jognak egy nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatására jogosult vállalkozás számára történő megadása iránti kérelmet bírál el, vagy

[...]

az illetékes hatóság:

- megkülönböztetés és késedelem nélkül alkalmazott átlátható és nyilvános eljárások alapján járjon el, és
- az ilyen jogok feltételekhez kötése esetén tartsa tiszteletben az átláthatóság és a megkülönböztetés-mentesség elvét.

[...]”

6 A keretirányelv 12. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben egy elektronikus hírközlő hálózatokat szolgáltató vállalkozás a nemzeti jogszabályok értelmében jogosult köztulajdonban vagy magántulajdonban lévő ingatlanon, illetve ilyen ingatlan felett vagy alatt létesítményeket telepíteni, vagy az ingatlan kisajátítására vagy használatára vonatkozó eljárásból előnyt szerezhet, a nemzeti szabályozó hatóságok ösztönzik az ilyen létesítmény, illetve ingatlan megosztását.

(2) Különösen abban az esetben, ha a vállalkozások számára nincs működőképes alternatíva a környezet, a közegészség vagy a közbiztonság védelmének szükségessége miatt, vagy pedig a területrendezési célok megvalósítása miatt, a tagállamok kizárólag azt követően tehetik kötelezővé az elektronikus hírközlő hálózatot üzemeltető vállalkozások számára az eszköz vagy ingatlan megosztását (beleértve a fizikai helymegosztást), illetve tehetnek intézkedéseket az állami [helyes fordítás: köz-]építési munkák összehangolásának megkönnyítése végett, hogy megfelelő idő állt rendelkezésre a nyilvános konzultációra, amelynek keretében minden érdekelt félnek kötelező lehetőséget adni nézeti kifejtésére. Az ilyen megosztási vagy koordinációs rendelkezések [helyes fordítás: megállapodások] között szerepelhetnek a közös eszközhasználat vagy ingatlanmegosztás költségeinek felosztására vonatkozó szabályok.”

7 Az engedélyezési irányelv (30)–(32) preambulumbekkezdése kimondja:

„(30) Az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtói számára igazgatási díj fizetése írható elő, a nemzeti szabályozó hatóságnak a felhatalmazási rendszer fenntartásával és a használati jogok megadásával összefüggő tevékenységei finanszírozása céljából. Az ilyen díjat az említett

tevékenységek tényleges igazgatási költségeinek fedezésére kell korlátozni. E célból a beszedett díjakról és a felmerült igazgatási költségek teljes összegéről szóló éves beszámoló révén a nemzeti szabályozó hatóságok bevételeit és kiadásait átláthatóvá kell tenni. Ez lehetővé teszi a vállalkozások számára annak ellenőrzését, hogy az igazgatási költségek és a díjak egyensúlyban vannak-e.

- (31) Az igazgatási díjak rendszere nem torzíthatja a versenyt, és nem akadályozhatja a piacra lépést. Az általános felhatalmazási rendszer keretében már nem lesz lehetséges az egyes vállalkozásokhoz igazgatási költségeket és ezekből eredően díjakat rendelni, kivéve a számhasználati és rádiófrekvencia-használati jogok, valamint a létesítmények telepítésére vonatkozó jogok megadásának esetét. Minden alkalmazandó igazgatási díjnak meg kell felelnie valamely általános felhatalmazási rendszer elveinek. Az ilyen díj-hozzárendelési feltételeknek egy tisztességes, egyszerű és átlátható alternatívájára lehet példa a forgalomhoz kapcsolódó elosztási kulcs. Ha az igazgatási díjak nagyon alacsonyak, átalánydíjak vagy az átalánydíjat forgalomhoz kapcsolódó elemmel kombináló díjak is megfelelőek lehetnek.
- (32) Az igazgatási díjak mellett a rádiófrekvenciák és számok használatára vonatkozóan használati díj is kivethető, az ilyen erőforrások legelőnyösebb felhasználását biztosító eszközként. Az ilyen díjak nem hátráltathatják az újító szolgáltatások és a piaci verseny fejlődését. Ez az irányelv nem sérti a használati jogra vonatkozó díjak felhasználási célját. Az ilyen díjak felhasználhatók például a nemzeti szabályozó hatóságok olyan tevékenységeinek finanszírozására, amelyek igazgatási díjakkal nem fedezhetők. Ha a versenyeztetési vagy összehasonlító kiválasztási eljárások esetében a rádiófrekvencia-használati jogra vonatkozó díj – teljes egészében vagy részben – egyszeri összegből áll, a fizetési szabályoknak biztosítaniuk kell, hogy az ilyen díj a gyakorlatban ne vezessen olyan feltételek alapján történő kiválasztáshoz, amelyek nem függenek össze a rádiófrekvenciák legelőnyösebb felhasználásának céljával. A Bizottság rendszeresen közzétehet a rádiófrekvenciák kijelölésére, a számok kijelölésére, illetve a szolgalmi jogok megadására vonatkozó legjobb gyakorlatról szóló teljesítményfelmérő tanulmányokat.”
- 8 Ugyanezen irányelvnek „A használati jogok és a létesítménytelepítési jogok díjai” című 13. cikke a következőképpen rendelkezik:
- „A tagállamok feljogosíthatják az illetékes hatóságot arra, hogy olyan díjakat vessen ki a rádiófrekvencia- vagy számhasználati jogokért, illetve az állami vagy magántulajdonú ingatlanokon, azok felett vagy alatt létesítmények telepítésére vonatkozó jogokért, amelyek tükrözik az ilyen erőforrások optimális felhasználásának biztosítására vonatkozó igényt. A tagállamok biztosítják, hogy az ilyen díjak tárgyilagos mérce szerint indokoltak, átláthatóak, megkülönböztetéstől mentesek és a céljukkal arányosak legyenek, és hogy megállapításuk a 2002/21/EK irányelv (»keretirányelv«) 8. cikkében szereplő célkitűzések figyelembevételével történjen.”
- 9 Az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és kapcsolódó eszközökhöz való hozzáférésről, valamint azok összekapcsolásáról szóló, 2002. március 7-i 2002/19/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (hozzáférési irányelv) (HL 2002. L 108., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 323. o.) 12. cikke (1) bekezdésének első albekezdése kimondja:
- „A nemzeti szabályozó hatóság a 8. cikk rendelkezéseivel összhangban kötelezettségeket állapíthat meg az üzemeltetők számára a meghatározott hálózati elemekhez és kapcsolódó eszközökhöz való hozzáférés iránti, és azok használata iránti ésszerű kérelmek teljesítésére vonatkozóan, többek között olyan helyzetekben, amikor a nemzeti szabályozó hatóság úgy ítéli meg, hogy a hozzáférés biztosításának megtagadása, illetve az ahhoz hasonló hatású indokolatlan feltételek kikötése gátolná kiskereskedelmi szinten a fenntartható verseny piac kialakulását, vagy nem szolgálná a végfelhasználók érdekeit.”

A spanyol jog

10 A távközlésről szóló, 2003. november 3-i 32/2003. sz. általános törvény (Ley 32/2003 General de Telecomunicaciones) (BOE 264. sz., 2003. november 4., 38890. o.) – miként az a preambulumból is kiderül – ültette át a spanyol jogba a 2002 folyamán elfogadott távközlési irányelveket, köztük az engedélyezési irányelvet is.

11 Az említett törvény 49. cikke értelmében:

„(1) Az üzemeltetők és a rádiófrekvenciák, illetve a számozási erőforrások használati jogának jogosultjai kötelesek megfizetni a külön jogszabályban meghatározott díjakat.

(2) Az említett díjak rendeltetése:

a) A másodlagos közösségi jogszabályok és közigazgatási határozatok – például hozzáférésre és összekapcsolásra vonatkozó határozatok – elkészítésével és végrehajtásával összefüggő szabályozási munka kapcsán felmerülő igazgatási költségek fedezése;

b) Az e törvényben létrehozott rendszer kezelése, ellenőrzése és alkalmazása során felmerülő költségek fedezése;

c) A közjavak birtoklására irányuló jogok, valamint a rádiófrekvenciák és a számozás használati jogainak kezelésével, ellenőrzésével és érvényesítésével kapcsolatban felmerülő költségek fedezése;

d) Az e törvény 6. cikkében meghatározott bejelentésekkel kapcsolatos költségek fedezése;

e) A nemzetközi együttműködés, a harmonizáció és a szabványosítás, illetve a piacelemzés költségeinek fedezése.

(3) A (2) bekezdésben foglaltak sérelme nélkül a rádiófrekvenciák, a számozás és az elektronikus hírközlési hálózatok kiépítéséhez szükséges közjavak használata tekintetében megállapított díj célja ezen erőforrások legelőnyösebb felhasználásának biztosítása, figyelemmel a használatba adott vagyontárgy értékére és korlátos voltára. Az említett díjaknak megkülönböztetéstől menteseknek, átláthatóknak, tárgyilagos mérce szerint indokoltaknak és a céljukkal arányosaknak kell lenniük. Emellett elő kell mozdítaniuk a 3. cikkben meghatározott célok és elvek megvalósulását a szabályozásban előírt feltételek mellett.

(4) A megelőző bekezdésekben említett díjakat tárgyilagos mérce szerint, átlátható és arányos módon kell kivetni, úgy hogy minimálisra csökkenjenek a további igazgatási és kapcsolódó ráfordítások.

(5) A Ministerio de Ciencia y Tecnología (a tudományos és technológiai ügyekért felelős minisztérium), a Comisión del Mercado de Telecomunicaciones (a távközlési piac bizottsága) és az Agencia Estatal de Radiocomunicaciones (a rádiókommunikációval foglalkozó állami ügynökség), csakúgy mint az e cikk (2) bekezdésében meghatározott díjak alkalmazásáért és kivetéséért felelős területi közigazgatási szervek évente közzéteszik az ezen díjak kivetését igazoló igazgatási költségeiknek és a beszedett díjak teljes összegének áttekintését.”

12 A helyi pénzügyek szabályozásáról szóló törvény egységes szerkezetbe foglalt szövegének elfogadásáról szóló, 2004. március 5-i 2/2004 királyi törvényerejű rendelet (Real Decreto Legislativo 2/2004, por el que se aprobó el texto refundido de la Ley reguladora de las Haciendas Locales) (BOE 59. sz., 2004. március 9., 10284. o.) 20. cikkének (1) és (3) bekezdésében feljogosítja a helyi önkormányzatokat díj megállapítására a helyi közjavak, különösen az önkormányzati tulajdonban álló területek, illetve az ezek alatt és felett található terület magáncélú használata, illetve különleges célú hasznosítása után.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 13 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kiderül, hogy a spanyol jogszabályok értelmében a Spanyol Királyságban több helyi önkormányzat, köztük Santa Amalia, Tudela és Torremayor önkormányzata is, olyan adójogi rendeleteket fogadott el, amelyek díjfizetési kötelezettséget írnak elő a cégekkel szemben az önkormányzati tulajdonban álló közjavak – közérdekű szolgáltatások nyújtása érdekében történő – magáncélú vagy különleges célú hasznosítása után, függetlenül attól, hogy e cégek tulajdonosai-e az ezen szolgáltatások nyújtásához szükséges azon létesítményeknek, amelyek ténylegesen e területeken helyezkednek el. A mobiltelefon-szolgáltatások is szerepelnek azon szolgáltatások között, amelyeket e rendelkezések értelmében megadóztatnak.
- 14 A Vodafone España és a France Telecom España olyan távközlési szolgáltatók, amelyek mobiltelefon-szolgáltatásokat nyújtanak spanyol területen.
- 15 A Vodafone España keresetet indított a Tudela és Santa Amalia önkormányzata által hozott adójogi rendeletekkel szemben, a Tribunal Superior de Justicia de Navarra (navarrai legfelsőbb szintű bíróság), illetve a Tribunal Superior de Justicia de Extremadura (extremadurai legfelsőbb szintű bíróság) előtt. A France Telecom España ez utóbbi bíróság előtt indított keresetet a Torremayor önkormányzata által hozott adójogi rendelettel szemben. E keresetekben e szolgáltatók az említett rendeletek uniós joggal való összeegyeztethetőségét vitatták. Az említett kereseteket a Tribunal Superior de Justicia de Navarra a 2008. december 30-i, a Tribunal Superior de Justicia de Extremadura pedig a 2009. június 12-i, illetve 2009. június 29-i ítéletével elutasította.
- 16 A Vodafone España ezt követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Tribunal Supremo (spanyol legfelsőbb bíróság) előtt a Tribunal Superior de Justicia de Navarra 2008. december 30-i és a Tribunal Superior de Justicia de Extremadura 2009. június 12-i ítéletével szemben. A France Telecom España a Tribunal Superior de Justicia de Extremadura 2009. június 29-i ítéletével szemben terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.
- 17 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok szerint – az engedélyezési irányelv 12. és 13. cikkének elemzését követően – a Tribunal Supremónak kétsége támadt afelől, hogy vajon van-e a tagállamoknak hatásköre a létesítménytelepítési jogokért díj kivetésére a mindössze az összekapcsolási szolgáltatást igénybevevő és ennek következtében az említett hálózathoz csupán hozzáférési és annak használatára vonatkozó joggal rendelkező piaci szereplőkkel szemben is, nem csupán azon piaci szereplővel szemben, aki az elektronikus hírközlő hálózat tulajdonosa.
- 18 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság arra szeretne választ kapni, hogy a szóban forgó díjak megfelelnek-e az engedélyezési irányelv 13. cikkében előírt követelményeknek.
- 19 Harmadszor, a Tribunal Supremo úgy véli, hogy azt is meg kell vizsgálni, hogy engedélyezési irányelv 13. cikke megfelel-e a Bíróság ítélkezési gyakorlata által a közvetlen hatály tekintetében megkövetelt feltételeknek. Megjegyzi, hogy a Bíróságnak a 97/13 irányelv 11. cikke (2) bekezdésének közvetlen hatályával kapcsolatos ítélkezési gyakorlata úgy tűnik, hogy e megoldás mellett szól.
- 20 E körülményekre tekintettel a Tribunal Supremo úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi – a C-55/11., a C-57/11. és a C-58/11. sz. ügyekben azonos módon megfogalmazott – kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni [az »engedélyezési« irányelv] 13. cikkét, hogy azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi azoknak a vállalkozásoknak a helyi közjavak vonatkozásában biztosított létesítménytelepítési jog után kivetett díj megfizetésére való kötelezését, amelyek anélkül, hogy a hálózat tulajdonosai volnának, azt mobiltelefon-szolgáltatások nyújtására használják?

- 2) Arra az esetre, ha a Bíróság megítélése szerint a hozzájárulás összeegyeztethető [az »engedélyezési« irányelv] hivatkozott 13. cikkével, a megtámadott helyi rendelet által a díj megállapítása tekintetében meghatározott feltételek eleget tesznek-e a tárgyilagosság, az arányosság és a megkülönböztetés-mentesség hivatkozott rendelkezésben előírt követelményeinek, valamint a szóban forgó erőforrások optimális felhasználásának biztosítását célzó igénynek?
- 3) Megállapítható-e [az »engedélyezési« irányelv] hivatkozott 13. cikkének közvetlen hatálya?”
- 21 2011. március 18-i végzésével a Bíróság elnöke az írásbeli és szóbeli szakasz, valamint az ítélelhoztatal céljából egyesítette a C-55/11., a C-57/11. és a C-58/11. sz. ügyeket.

A szóbeli szakasz újbóli megnyitására irányuló kérelem

- 22 A Bíróság hivatalához 2012. április 25-én érkezett levelével az Ayuntamiento de Tudela a szóbeli szakasz újbóli megnyitását kérte, arra való hivatkozással, hogy a főtanácsnok 2012. március 22-én ismertetett indítványa téves előfeltevéseken alapul.
- 23 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság, eljárási szabályzatának 61. cikkével összhangban, elrendelheti a szóbeli szakasz újbóli megnyitását, ha úgy ítéli meg, hogy nem kapott elegendő felvilágosítást, vagy az ügyet olyan érv alapján kell eldöntenie, amelyet a felek nem vitattak meg (lásd különösen a C-284/06. sz. Burda-ügyben 2008. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-4571. o.] 37. pontját, valamint a C-323/09. sz., Interflora és Interflora British Unit ügyben 2011. szeptember 22-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-8625. o.] 22. pontját).
- 24 A jelen ügyben az a Bíróság álláspontja, hogy minden olyan információval rendelkezik, amely szükséges a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdések megválaszolásához, és hogy az ügyet nem kell olyan érv alapján eldönteni, amely nem került megvitatásra a Bíróság előtt.
- 25 E körülményekre tekintettel az Ayuntamiento de Tudela által a szóbeli szakasz újbóli megnyitása iránt előterjesztett kérelemnek nem lehet helyt adni.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

Az első kérdés

- 26 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely az önkormányzati tulajdonban lévő közterületek használatáért nemcsak az e területen elhelyezkedő telefonhálózat tulajdonos üzemeltetőivel szemben vet ki díjat, hanem azon üzemeltetőkkel szemben is, akik az említett hálózathoz csupán használati, hozzáférési vagy összekapcsolási joggal rendelkeznek, az engedélyezési irányelv 13. cikke által a tagállamok részére biztosított azon lehetőség hatálya alá tartozik-e, hogy „az állami vagy magántulajdonú ingatlanokon, azok felett vagy alatt létesítmények telepítésére vonatkozó jogokért” díjat vethetnek ki ezen erőforrások optimális elosztása igényének figyelembevételére érdekében.
- 27 Az említett bíróság főként arra szeretne választ kapni a Bíróságtól, hogy az ilyen díj vajon nem csak azon szolgáltatóval szemben vethető-e ki, aki a keretirányelv 11. cikkének (1) bekezdése értelmében a közterületen, az alatt vagy felett húzódó létesítmények telepítésére vonatkozó jogok jogosultja, és aki ezen irányelv 12. cikke, valamint a hozzáférési irányelv 12. cikke értelmében kötelezhető e létesítmények megosztására, azonban nem vethető ki azon szolgáltatókkal szemben, akik az említett létesítmények használatával mobiltelefon-szolgáltatásokat nyújtanak.

- 28 Előjáróban meg kell állapítani, hogy az engedélyezési irányelv szerint a tagállamok az irányelvben említettekén kívül nem vehetnek ki az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások biztosításáért egyéb díjakat és illetékeket (lásd analógia útján a C-339/04. sz. Nuova società di telecomunicazioni ügyben 2006. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-6917. o.] 35. pontját és a C-85/10. sz. Telefónica Móviles España ügyben 2011. március 10-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-1575. o.] 21. pontját).
- 29 Miként az az engedélyezési irányelv (30)–(32) preambulumbekzdéséből, valamint 12. és 13. cikkéből kiderül, a tagállamok csak olyan igazgatási díjakat vehetnek ki, amelyek az általános engedélyezési rendszer működtetésével, ellenőrzésével és alkalmazásával kapcsolatos igazgatási költségek fedezésére szolgálnak, vagy olyan díjakat, amelyek a rádiófrekvencia- vagy számhasználati jogokért, illetve az állami vagy magántulajdonú ingatlanokon, azok felett vagy alatt létesítmények telepítésére vonatkozó jogok ellentételezésére szolgálnak.
- 30 Úgy tűnik, hogy az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróság abból indul ki, hogy a szóban forgó díjak nem tartoznak sem az említett irányelv 12. cikkének hatálya alá, sem az ugyanezen irányelv 13. cikke értelmében vett rádiófrekvencia- vagy számhasználati jogokért kivetett díjak fogalmába. A kérdés tehát kizárólag arra irányul, hogy a tagállamok azon lehetősége, hogy a 13. cikk értelmében díjat vehetnek ki „az állami vagy magántulajdonú ingatlanokon, azok felett vagy alatt létesítmények telepítésére vonatkozó jogokért”, lehetővé teszi-e olyan díjak alkalmazását, mint az alapeljárás tárgyát képezők, amelyek az olyan szolgáltatókra is vonatkoznak, akik anélkül, hogy e létesítmények tulajdonosai lennének, azokat mobiltelefon-szolgáltatások nyújtásához használják, és így e közterületeket hasznosítják.
- 31 Bár az engedélyezési irányelvben sem az állami vagy magántulajdonú ingatlanokon vagy azok alatt történő létesítménytelepítés, sem az e telepítéssel kapcsolatos jogokért kivetett díj megfizetésére kötelezett személy fogalma nincs meghatározva, hangsúlyozni kell egyrészt, hogy a keretirányelv 11. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdéséből az következik, hogy az állami vagy magántulajdonú ingatlanokon, azok felett vagy alatt létesítmények telepítésére vonatkozó jogokat annak a cégnek adják meg, amely engedéllyel rendelkezik a hírközlő hálózat üzemeltetésére, vagyis annak a cégnek, amelynek joga van az állami vagy magántulajdonú ingatlanon, azok alatt vagy felett elhelyezkedő, szükséges létesítmények telepítésére.
- 32 Másrészt, miként arra a főtanácsnok indítványának 52. és 54. pontjában rámutatott, a „létesítmények” szó az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtását lehetővé tévő tárgyi infrastruktúrára utalhat, a „telepítés” szó pedig azoknak az érintett köz- vagy magántulajdonú ingatlanon történő fizikai elhelyezésére.
- 33 Ebből következik, hogy az engedélyezési irányelv 13. cikkében említett létesítménytelepítési jogok után kivetett díj megfizetésére kötelezett személy csak az említett jogok jogosultja lehet, aki egyben az érintett köz- vagy magántulajdonban lévő ingatlanon vagy az alatt elhelyezett létesítmények jogosultja is.
- 34 Ennélfogva nem fogadható el az engedélyezési irányelv 13. cikke szerinti „állami vagy magántulajdonú ingatlanokon, azok felett vagy alatt létesítmények telepítésére vonatkozó jogokért kivetett díj” címén az olyan díjak kivetése, mint az alapeljárás tárgyát képezők, amennyiben azok olyan szolgáltatókra is vonatkoznak, akik anélkül, hogy e létesítmények tulajdonosai lennének, azokat mobiltelefon-szolgáltatások nyújtásához használják, és így e közterületeket hasznosítják.
- 35 E megfontolások egészére való tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az engedélyezési irányelv 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a köz- vagy magántulajdonban lévő ingatlanon vagy az alatt elhelyezkedő létesítmények telepítésére vonatkozó jogokért kivetett díj olyan szolgáltatókra történő alkalmazása, akik anélkül, hogy e létesítmények tulajdonosai lennének, azokat mobiltelefon-szolgáltatások nyújtásához használják.

A második és a harmadik kérdés

- 36 Az első kérdésre adott válasza tekintettel csak az előterjesztő bíróság harmadik kérdését kell megválaszolni, amellyel ez utóbbi lényegében arra szeretne választ kapni, hogy az engedélyezési irányelv 13. cikkének van-e közvetlen hatálya, amely olyan körülmények esetén, mint az alapügyben említettek, lehetővé teszi, hogy arra a nemzeti bíróságok előtti eljárásban hivatkozni lehessen.
- 37 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint valamennyi olyan esetben, amikor valamely irányelv rendelkezései a tartalmuk alapján feltétlennek és kellően pontosnak tűnnek, azokra a nemzeti bíróságok előtti eljárásban az állammal szemben hivatkozni lehet, amennyiben a tagállam ezen irányelvet nem ültette át időben a nemzeti jogba, vagy amennyiben azt nem megfelelően ültette át (lásd ebben az értelemben a C-397/01-C-403/01. sz., Pfeiffer és társai egyesített ügyekben 2004. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-8835. o.] 103. pontját, a C-152/07-C-154/07. sz., Arcor és társai egyesített ügyekben 2008. július 17-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-5959. o.] 40. pontját és a C-282/10. sz. Dominguez-ügyben 2012. január 24-én hozott ítélet 33. pontját).
- 38 Jelen esetben, miként arra a főtanácsnok indítványának 48., 97. és 98. pontjában rámutatott, az engedélyezési irányelv 13. cikke megfelel e kritériumoknak. E rendelkezés ugyanis feltétlen és pontos módon határozza meg azt, hogy a tagállamok konkrétan három esetben vehetnek ki díjat: nevezetesen a rádiófrekvencia- vagy számhasználati jogokért, illetve az állami vagy magántulajdonú ingatlanokon, azok felett vagy alatt létesítmények telepítésére vonatkozó jogokért.
- 39 Az előbb kifejtettekből az következik, hogy a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az engedélyezési irányelv 13. cikkének közvetlen hatálya van, és így arra a nemzeti bíróságok előtti eljárásban – valamely hatóság e cikkel összeegyeztethetetlen határozata végrehajtásának megtámadása érdekében – közvetlenül hivatkozni lehet.

A költségekről

- 40 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Az elektronikus hírközlő hálózatok és az elektronikus hírközlési szolgáltatások engedélyezéséről szóló, 2002. március 7-i 2002/20/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (engedélyezési irányelv) 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a köz- vagy magántulajdonban lévő ingatlanon vagy az alatt elhelyezkedő létesítmények telepítésére vonatkozó jogokért kivetett díj olyan szolgáltatókra történő alkalmazása, akik anélkül, hogy e létesítmények tulajdonosai lennének, azokat mobiltelefon-szolgáltatások nyújtásához használják.**
- 2) **A 2002/20 irányelv 13. cikkének közvetlen hatálya van, és így arra a nemzeti bíróságok előtti eljárásban – valamely hatóság e cikkel összeegyeztethetetlen határozata végrehajtásának megtámadása érdekében – közvetlenül hivatkozni lehet.**

Aláírások